

با دانش آموزان ناموفق چگونه رفتار کنیم؟

نویسنده: مارتی داوولی
ترجمه: سکینه ربیعی*

چرا عدم موفقیت دانش آموزان، تا این حد معلمان را رنج می‌دهد؟ هنگامی که دانش آموزی ناموفق است، معلم احساس می‌کند عملکرد خودش ناموفق بوده است. پس از گذشت سال‌ها دریافته‌ام، یکی از مشکلات همکاران من این است که وقتی تدریس آن‌ها کارایی ندارد، احساس می‌کنند ناکارآمد هستند. من همواره به آن‌ها یادآوری می‌کنم که مشکل را نادیده نگیرند، بلکه کمک کردن به این دانش آموزان به منظور موفق شدن را به عنوان وظیفه برای خود تعریف کنند.

موفقیت همیشه به معنای گذراندن یک دوره یا حتی یادگیری مطالب درسی نیست و گاهی بدان معناست که دانش آموزان باید درس‌های دیگری را درباره خودشان و نحوه برخورد با کلاس و دنیای اطراف بیاموزند. ممکن است بعضی اوقات نتایج کار معلمان، در این گونه موارد، بی‌اهمیت یا حتی منفی تلقی شود. باید دانست که تلاش برای کمک به دانش آموزان، وظیفه‌ای خطیر در شغل معلمی است. توجه به تمامی ویژگی‌های دانش آموز و تلاش در این جهت که او روش دستیابی به اهداف خود را بیاموزد و از این مهم‌تر بتواند نسبت به انتخاب اهداف دیگر اقدام کند، قسمت عمده این شغل است. به راستی عدم موفقیت یعنی چه؟ در یک تعریف ساده می‌توان گفت: هنگامی که دانش آموزی کلاس درس را ترک می‌کند، در حالی که چیزی بیش از زمان ورود به آن نیاموخته است، او را ناموفق می‌نامیم. دانش آموزان ناموفق چندین گونه‌اند و همگی نیازمند کمک معلمان خود هستند.

در ادامه، برنامه‌ای دوازده مرحله‌ای برای کمک به دانش آموزان به منظور دست‌یابی به موفقیت پیشنهاد می‌شود:

۱. دانش آموزان ناموفق را به سرعت تشخیص دهید و برای آن‌ها چاره‌اندیشی کنید: این کار با تعیین سطح و سنجش میزان توانایی‌های دانش آموزان در اولین هفته کلاس از طریق اجرای آزمون، ارائه تکالیف کلاسی و مصاحبه امکان‌پذیر است.

۲. دانش آموز را به طور خصوصی با حقایق درباره خودش، کمبود مطالعه، یا نداشتن تکلیف و ملزم کردن او به رعایت وقت کلاس مواجه کنید: بسیاری از دانش آموزان تمایل دارند وانمود کنند هیچ مشکلی ندارند. آن‌ها به معلم خود می‌گویند: «آقا نگران نباشید، مشکلی وجود ندارد.» اما در این گونه موارد، لازم است شما با صراحت مشکلات را به آن‌ها گوشزد کنید: «مثلاً بگویید، حتی یک جمله صحیح هم در انشای تو وجود ندارد.» در عین حال، سعی کنید قضاوت صحیح داشته باشید. چون بعضی از دانش آموزان بیش از سایرین به این نکته، یعنی قضاوت صحیح، حساسیت دارند.

۳. دانش آموز را به بیان مشکل خود وادارید تا خودش به دلایل عدم موفقیت آگاه شود و برای یافتن راه‌حل اقدام کند: به دانش آموز اجازه ندهید مشکل خود را کوچک جلوه دهد، بلکه با حضور خودش، به واکاوی علت عدم موفقیت او بپردازید. «بازشناسی خود» کلید هرگونه کمک به دانش آموز است. دانش آموز باید اول مشکل خود را بشناسد و بپذیرد تا برای رفع آن تصمیم جدی بگیرد.

بہتر شدہ است» یا «این بالاترین نمره‌ای است که در این ترم گرفته‌ای»، تشویق کنید. این گونه حمایت‌ها را ضمن پیشرفت تدریجی دانش آموز، کمتر کنید.

۸. هدف‌هایی را که دانش آموز باید به آن‌ها دست یابد، به او یادآوری کنید: رفتار شما باید مثبت و از روی اطمینان، اما قاطعانه و جدی باشد. اگر دانش آموزی به رفتار بدی شهرت دارد، باعث گسترش آن شهرت بد نشوید. در مقابل دانش آموزان کلاس، تفسیر منفی از رفتار او ارائه ندهید؛ بلکه از او بخواهید نزد شما بیاید و با خودش به طور خصوصی صحبت کند. ممکن است به کمک احتیاج داشته باشد. از آن‌جا که ترک عادت اصولاً کار دشواری است، مراقب باشید به عادت‌های منفی گذشته‌اش برنگردد.

۹. برای دانش آموز منبع اطلاعات باشید: آموزش‌ها و مطالب آموزشی اضافه متناسب با سطح دانش آموز را در اختیار او قرار دهید. می‌توانید فهرستی از منابع را در پرونده‌هایی قرار دهید تا دسترسی به آن‌ها برایتان آسان‌تر باشد. معلمان دیگر هم منابع ارزشمندی برای یادگیری هستند. درباره سایر کلاس‌ها یا منابع موجود در دست‌رس نیز اطلاعاتی کسب کنید و در اختیار او قرار دهید.

۱۰. در روش خود تنوع به وجود آورید تا علاقه‌مندی دانش آموزان را حفظ کنید و شیوه‌های متفاوت یادگیری و هوشمندی را با یکدیگر تطبیق دهید: به دانش آموز ناموفق فرصت درخشیدن بدهید، اما به منظور سازگار شدن او با دانش آموز دیگری که از نظر شما «سخت‌کوش» است، سطح معیارهای خود را پایین نیاورید؛ چرا که تمامی افراد کلاس باید از این اقدام شما بهره‌مند شوند.

۱۱. به پیشرفت دانش آموز خود، حتی هنگامی که نتوانسته است در آزمون یا کلاسی موفق شود، اقرار کنید: مطمئن شوید که شما به اندازه کافی برای دانش آموزی که در آزمون نمره پایین آورده یا عملکرد کلاسی مطلوبی نداشته است، وقت صرف کرده‌اید. مثلاً یک دقیقه قبل از شروع کلاس می‌توانید به او بگویید، «افعال مجهول هنوز هم برای تو دشوار است، اما می‌دانم که روی آن‌ها کار کرده‌ای. بیا دوباره سعی کنیم.» یک‌بار دیگر به دانش آموز اجازه بدهید که پیشرفت خود را بر زبان بیاورد. مثلاً بگویید: «فکر نمی‌کنی حالا نسبت به هفته گذشته روحوانی‌ات بهتر شده باشد؟» و او جواب می‌دهد: «بله، من حالا کلمات بیشتری می‌دانم و بهتر می‌خوانم.» به دانش آموز، فقط به خاطر سخت‌کوشی‌اش، نمره قبولی ندهید. این کار فقط او را به سطحی دشوارتر و دست‌نیافتنی‌تر می‌رساند.

۱۲. چشم‌انداز حرفه‌ای خود را حفظ کنید: اگر این برنامه را ادامه دهید، آن‌چه را که باید، انجام داده‌اید. در این صورت، دانش آموز خود مسئول موفقیت یا عدم موفقیتش خواهد بود.

۴. به صحبت‌های دانش آموزان گوش دهید و در پاسخ‌گویی به آن‌ها نیز صداقت و صراحت داشته باشید: به صحبت‌های دانش آموزان ناموفق احترام بگذارید، به آن‌ها دلگرمی بدهید و به رفتارهایشان توجه کنید. مثلاً صحبت‌هایشان را بشنوید. توجه کنید که دانش آموز هنگام مطالعه، کتاب را در چه فاصله‌ای از خود نگه می‌دارد، یا با او درباره زمانی که صرف مطالعه می‌کند، صحبت کنید. به‌طور کلی، در صحبت با دانش آموز ناموفق، مانند یک کاوشگر برخورد کنید. ممکن است شما تنها علائم مشکل را ببینید، ولی نتوانید منشأ آن را بیابید.

۵. دانش آموز ناموفق کمک کنید تا برای خود برنامه‌ای با اهداف واقع‌گرایانه تنظیم کند: به او کمک کنید تلاش خود را به طور منطقی از سر بگیرد و برای رسیدن به اهداف خود، گام‌های قوی‌تری بردارد. موفق شدن او را با نمره قبولی که به او می‌دهید، تضمین نکنید؛ بلکه «امکان و فرصت پیشرفت» در اختیارش قرار دهید.

۶. اطمینان حاصل کنید که دانش آموز ناموفق، برنامه‌ای را که تنظیم کرده، به عنوان مجموعه‌ای از اهداف و مسئولیت‌های خود پذیرفته است: به او اجازه بدهید برنامه‌های خود را هر طور می‌خواهد، کتبی یا شفاهی، بیان کند. شما باید در مسیر حرکت با او همراه و هم‌راستا باشید و مطمئن شوید که افکار خودش را در برنامه گنجانده است.

۷. برنامه را به طور روزانه یا در وقت‌های معین پی‌گیری کنید: به دانش آموز نشان دهید که به پیشرفت او علاقه‌مند هستید. برای مثال، او را در مقابل دیگران به خاطر موفقیت‌های روزانه‌اش با جملاتی مانند: «دستور زبان تو در این آزمون خیلی

